

Polisen utan slöja,

eller

Angifwelse

hos

Rikens Höglofl. Ständers
Justitie-Ombudsman,

emot

Herr Under-Ståthållaren och
Riddaren Wannqwist,

rörande

slaga arrestering, och wåld
mot oskyldige.

SEDERHOLM, 1818.

Tryckt i Cederborgska Boktryckeriet.

Mistiskt.

Högwälborne Herr Baron, Rikens Hög-
lof. Ständers Justitie-Ombudsman samt
Kommendör af Kongl. Wasa-Orden
med Stora Korset!

Trenne olycklige, på ett offentligt sätt,
och af en offentlig Auktoritet misshandla-
de ynglingar wåga fly till Herr Baron
och Rikens Höglof. Ständers Justitie-

Ombudsman, med ödmjukaste anhållan det vår flagan må blifwa hörd, samt upprättelse så wäl gifwas oss, som den fränkta rättwisan. Ehuru ringa wi äro i Samhället, äro wi likwäl deraf medlemmar: olagligheter, mot oss begångna, äro äfwen brott — och förtjena följaktligen äfwen beifran.

Mer än ett år har förflutit sedan ett det grusligaste lidande oss öfvergick — och hittills hafwa wi ej wägat, eller rättare, förstått deröfwer klaga. Wi beröfwades vår frihet; wi kastades i fångelse; man mistänkte oss för icke mindre än ett mord; och med prygel sökte man tvinga oss att påtaga oss ett brott, som wi ej begått; ett brott, som ej kunde bewisas wara begånget, och som, enligt den upplysning sedermera läret erhållits, aldrig existerat.

Förloppet häraf är följande:

En kort tid före Julhelgen år 1816 ankom till Stockholm en bonddräng, hwil-

Fen hade Landtmanna-waror att afyttra
 för sin husbonde. Drängen, hwars namn
 wi ej kunna erinra oss, ehuru wi hört det
 i Kongl. Poliskammaren, kom emeller-
 tid ej så hastigt tillbaka till sitt hemwist,
 hwarföre hans husbonde hos Kongl. Öf-
 wer-Ståthållare-Embetet för Politie-Ären-
 der, gjorde anmälan, rörande des utblif-
 wande. Kongl. Poliskammaren, som
 blifwit underrättad att den saknade lå-
 tit en aften, under des wistande i Stock-
 holm, föra sig af åkare, fick snart weta
 hwilken af dessa, som skjutsat honom;
 och som det befanns att denna skjutsan-
 de war jag, Carl Gustaf Westerdahl, då
 i tjenst hos Åkaren Michael Storm, upp-
 söktes jag och håftades, Juldagen 1816,
 omkring middagstiden, samt fördes ge-
 nast, eller sjelfwa Juldagen, till Kongl.
 Poliskammaren att undergå ransakning.
 Det första mig tillspordes på detta, åt
 rättwisan inwigda rum, war ej om eller
 huruvida jag föröfwat mord å den sak-
 nade personen; utan hwart jag fört
 den föregifne mördades döda kropp. Jag
 swarade enfaldigt och enligt sanningen,

och ådagalade tydligt min ofskuld; men min frihet hade jag ej strax att återförwänta: jag fördes ned i Rådshughäktet och insattes i ett trångt rum, der jag wäl kunde sitta men ej ligga, eller rättare i en slags skrubb, och dit ej en strimma af dagens ljus insläpptes. I detta fullkomligt mörka rum wistades jag alldeles ensam, samt utan att få tala med någon lefwande warelse, till Nyårsaftonen, omkring klockan half till 9, då jag ej wiste om det war dag eller natt, utan i min yrsel helsade "Godmiddag!," till de arrestanter, bland hwilka jag nu kom att bo.

Tredjedag Jul nåmde år, blefwo wi, Johan Fredrik Bäckström, då i tjenst hos Åkaren Peter Boström, och jag Johan Eric Telin, ännu tjänande hos Åkare-Åldermannen Lars Nordlund, för mistänkt delaktighet i ofwannämde föregifna brott, åfwen häktade. Wi hade warit närvarande då Westerdahl skjutsat drängen, samt under skjutsningen stått på medarne af Westerdahls slåde, men hwarifrån

jag Telin afgick wid Benickebrinken, och skildes från de öfrige: hvarföre wederbörande funno det troligt, det wi hade del i ofwannämnde förmenta brott, samt följaktligen ansågo det högst nödwändigst att håkta of.

Ransakningen med of börjades i Poliskammaren samma dag. Wi afhöordes nu alla tre för första och enda gången gemensamt: wi woro enstämmige och stadige i våra uppgifter; men då wi ej kunde öfvertalas att ljuga på of ett mord, yttrade Herr Underståhållaren och Ridbaren Wannqwist det wi, om wi ej befände, skulle få stryf hwarje dag och sitta i häckte så länge tallen wore grön; hwarpå jag Bäckström genast nedfördes i Rådstuguhäktet att undfå 25 prygel; men wi, Telin och Westerdahl, blefwo qwar i Poliskammaren och afhöordes flera gånger särskildt. Jag Bäckström, nedförd i Rådstuguhäktet, undsick strax ofwannämnde antal prygel. En Gewaldiger eller Polis-Uppsyningsman (K:gl. Poliskammaren känner namnet) förde eye-

kution; och denna barbariska menniska
 tycktes finna ett nöje deri att göra min
 plåga så långvarig som möjligt. Hade
 han dertill Wederbörandes befallning, så
 uppfyllde han sin pligt mer än noggrannt;
 ty jag fick ej de 25 pryglen på en gång,
 utan han lät ge mig fem till tio slag i
 sönder och lät mig deremellan uppstå,
 då han fördrade af mig bekännelse att
 jag varit delaktig i mordet. Som jag
 fortfor att bestyrka min oskuld, måste jag
 åter tråda benen i bänken; man höll mig,
 och Stadsmaktens Profoss befalldes fram,
 då jag å nyo fick 5, 6, till 10 slag. (Wid
 afstraffandet med prygel, under Rådstu-
 gan, tillgår på följande sätt: en slags
 bänk, omkring tre alnar lång, är fram-
 satt: i ena ändan af bänken är utskuret
 ett fyrkantigt hål, nog rymligt för den,
 som skall straffas, att deri kunna intråda
 begge benen. Då han i detta hål benen
 intrådt, hvarigenom han hindras att
 med dem förorsaka någon rörelse, lägges
 han på bröstet och magen längs åt
 bänken, då en karl sätter sig på hans
 nacke och uppdrager byrorna. En annan

karl slår, men det instrument han nyttjar, är ej någon kapp, utan en slags dagg af oberedt och torkadt oyläder, eller så kallad tjurpes.) De första pryglen undfick jag strax efter middagstiden: genast derpå fördes jag åter upp till Kongl. Polis-kammaren, och då det rapporterades Herr Underståhållaren Wannqwist att jag ej bekänt, sade han med häftighet till den Polis-Betjent som öfverwarit exekutionen: Ni har slagit honom så att han intet känt det; för strax ned honom och ge honom nya tjugufem. Jag återfördes till arresten, och fick samma dag å nyo 25 prygel, på lika sätt och efter samma metod som förut; och uttrade nu den person som förde exekutionen, det pryglandet skulle följande dagen förnyas, emedan jag wore rådd om nacken. — Detta skedde likwäl icke.

På alldeles lika sätt förfor man mot mig Westerdahl, samma dag: skilnaden är blott den, att jag ej bestämdt kan uppgifwa antalet på de prygel man gaf mig, och att jag ej, som Bäckström, blef

slagen två gånger på en dag. Likväl utfördes jag twenne särskildta dagar i hwalfwet och mottog stryk, då man i exekutionsfättet följde samma regler, Bäckström uppgifwer. Man gaf mig 5, 6 och flere slag, och släppte mig: efter någon stund, och då jag wågrade att det ringaste bekänna, lade man mig åter och gaf mig nya slag.

Jag, Telin, slapp prygel, ehuru Herr Under-Ståthållaren Wannqwist flera gånger dermed hotade mig; men mitt fångelse warade lika länge som mina olycklige kamraters; och blef jag äfwen sjuk i arresten: denna sjukdom härledde sig såkert af brist på ren luft, ty i det rum jag der wistades, Tjugosex personer, utom mig, häktade. Såsom bewis att jag hemförde sjukdom och smitta i min husbondes hus, får jag härhos bdmjukast bifoga ett af honom meddeladt intygande. Wi afhördes ej mer än en gång tillsammans, som förut är nämndt, utan alltid hwar och en för sig: och under ransak-

ningen förmante slundom Herr Under-
 Ståthållaren den af oss, som war inta-
 gen i förhör, att bekänna, emedan, som
 han sade, de öfriga redan bekännt: men
 detta swel lyckades lika litet, som Ge-
 waldigaren Nyhgrens, då han en dag,
 under det wi woro i Kongl. Polis-Kam-
 marens arrestrum, till Oss inkom, samt
 berättade att man nu mera funnit
 den saknade bonden i sjön, och att
 håret varit fastfruset wid isen,
 m. m.; hwarfdre, som han utlåt sig,
 det ej lönade mödan att wi längre
 nekade till brottet. — På detta sätt
 blefwo wi behandlade under 3 för oss
 långa weckor; nu tycktes förlofningens
 stund wara inne, ehuru den ej kom förr än
 fjorton dagar derefter; så att hela vår
 arrest-tid warade fulla fem weckor. Twen-
 ne unga herrar, som äsett då bonden
 skildes ifrån oss Westerdahl och Bäck-
 ström, och äfwen woro wittnen dertill att
 honom då träffade en annan främmande
 person, hwilken följde honom uppåt sta-
 den, gjorde sjelfmant sin uppvaktning hos
 Kongl. Polis-kammaren och intygade detta.

Daktadt detta intygande, fann Herr Under-Ståthållaren Wannqwist icke för godt att sätta oss på fria fötter: Wi måste jemt fjorton dagar efter det dessa herrar, (hvilkas namn wi ej kunna erinra oss, men som ofelbart finnas i Kongl. Poliskammarens Protokoll,) på ett så ädelmodigt sätt, åtagit sig vårt försvar, qwarblifwa i fångelse; men under dessa 14 dagar blefwo wi ej en enda gång uppförde till ytterligare förhör. Således hade ej Herr Under-Ståthållaren större anledning wid denna tidsförlopp, än samma dag de för oss obekanta menniskwännerne afgåfwo sin berättelse, att befria oss: ty under dessa dagar upptäcktes ej mer än förut emot oss den ringaste brottslighet. — De ädelmodige bestyrkte ju vår oskuld — och sedan den war bewisad, hwarföre borde wi ännu en half månad, som misdådare qwarblifwa i ett rysligt fångelse? Sista gången wi inställdes för Kongl. Poliskammaren, hade wi likwål den hugnaden att slippa wandra emellan Stadswakts-Soldaternes sablar; en Gewaldiger ledsagade oss; och

Herr Under-Ståthållaren, utan att förklara, om wi lidit oskyldigt eller med rätta, gaf oss tillstånd att frie återwända till våra husbönder.

De första tre weckorna, eller innan de begge menniskowännerne förklarad war oskuld, hade ingen fremmande fått tala med oss. Våra föräldrar och husbönder nekades att se oss och med någon lämpligare föda underhjelpa våra afmattade kropps-krafter. Waktmästaren wid Råd-stugu-häktet gick så långt i grymhet eller dumhet, att han fräntog mig Bäckströmen ren skjorta, som min fattiga mor låtit tillstålla mig i Kongl. Poliskammaren. Det syntes som han uppsunnit den nya tortyren att betaga arrestanter rättigheten att ömsa rent linne, — en tortyr, som i längden blir lika gruslig som någon annan.

Då wi nu i djupaste ödmjukhet hos Herr Baron och Riksens Höglofl. Ständers Justitiä Ombudsman anmält detta

Herr Under-Ståthållaren och Riddaren
 Olof Wannqwists mot oss nyttjade grym-
 ma och orimliga förfarande; öfwerlemna
 wi lika ödmjukt till Herr Baron och Ju-
 stitie-Ombudsmannen beifrandet af detta
 mål; och anhålle dertföre att en allwar-
 sam undersökning må anställas, enligt
 den föreskrift Lagen gifwer, på det utrö-
 nas må till hwad grad Herr Under-Ståt-
 hållaren och Riddaren sig förbrutit, samt
 på det han må widkännas ett lagligt
 answar och wi winna upprättelse och
 skadestånd.

Wi hafwa hört omtalas att en Be-
 damot af Högloff. Ridderskapet och Adeln,
 då han under närwarande Riksmöte,
 welat anföra skäl till stadgandet af en
 närmare kontroll öfwer Kongl. Polis-kam-
 marens handlingsfätt, utmärkt det wäld
 som nybändade Auktoritet utöfwat mot
 några Åkare: (hwilket wäld war just det-
 samma, som öfwergifet oss). Och wi finna
 således med glädje att den ringe och för-
 tryckte ännu har rättigheter; och wi anse
 oss lyckliga, då wi erfara att fränkandet

af vår borgerliga frihet äfwen är ett brott, och att Kongl. Polis-kammarens mot oss föröfwade wäld, äfwen bland Rikets högsta Stånd wäckt misnöje och förtrytelse.

Framleswe med djupaste wördnad
Högwärlborne Herr Barons, Riksens Hög-
lofl. Ständers Justitie-Ombudsmans och
Kommendörens

Allerödmjukaste tjenare.

Joh. Er. Thelin,
Tjenstedräng hos
Åkare-Äldermannen
Lars Nordlund.

Joh. Fr. Bäckström,
Tjenstedräng hos Åkaren
P. Bosiröm.

Carl Gustaf Westerdahl,
Fdrut Dräng; nu Volontair wid K:gl. Arméns flotta.

Enligt de lidandes uppgifter, och på deras
tråagna begäran, författadt af

C. G. Walberg,
E. O. Notarie i K:gl. Svea HofRätt.

Affskrifter.

Undertecknade befullmäktiga Herr Notarien Carl Gustaf Wahlberg att hos Rikens Höglof. Ständers Justitiä Omhudsman anföra vår klagan öfwer Kongl. Poliskammarens mot oss föröfwade wåldsamhet, medelst olaga arrestering samt pryglande m., m., och öfwerlemnas denna sak i Herr Notariens händer, att från början och till slut den bewaka och utföra.

Stockholm den 12:de Februari 1818.

Joh. Er. Thelin, Joh. Fr. Beckström,
Carl Gustaf Westerdahl,
Volontair.

Såsom Wittne
E. Ryding.

såsom ytterligare Wittnett
Carl Gustaf Malmström,
Gust. Ad. Lundberg,
Boktryckeri & Konstförfwanter.

Tjenste-drängen Johan Erik Thelin,
som hos mig tjent på elfte året och ännu
är i min tjenst, har alltid uppfört sig
troget, nycktert och anständigt: och kan
jag på begäran intyga det Thelin, då
Kongl. Poliskammaren 3:dje dag Jul
år 1816 lät arrestera honom, war full-
komligt frisk och sund; men att då han
mig återlemnades ur arresten, war sjuk
och omkring fem weckor sängliggande samt
att tvenne mine barn af den arrest-sjuka
han medförde, blefwo så smittade att hop-
pet om deras wedersäende war förloradt.
Stockholm den 19:de Februari 1818.

Lars Nordlund,
Älderman.

Äfwanstående affskrifter enligt med de till
N. S. St:s Justitiä Ombudsmans Expedition in-
gifna original-handlingar, intygar:

Ex officio

JON. ULLBERG.

Reflexioner.

Man har orätt, om man tror att föregående Besvärshandling blifwit allmänngjord, endast för att blotta Polisens i Stockholm nakenhet, eller derigenom liksom lägga sten på bördan för en Embetsman, som har ett af de dyraste fall att uppfylla, och hwilken kanste lättare än någon annan Statens tjenare, men dock med en lika utsträckt ansvarsfyllighet, kan begå en förseelse eller kränka en till brott oförwunnen medborgares högsta och första ägande rätt, borgerliga friheten. — Nej, motivet till dessa beswars publika kungörande, är endast — och det motivet är ej så obetydligt — att wisa nyttan af antagandet af en förändrad form i Polisens undersökningsätt, och att gifwa den ringare och mindre upplyste medborgaren en wink om dess rättigheter, — rättigheter förenliga med Lag, och utom hwilka hans frihet wore en wahra, som ens ej behöfde köpas, utan hwilket ögonblick som helst kunde börtröfwas utan hopp om ersättning.

Det

Det är en sanning, som aldrig för
 ofta kan omsägas, att en iakttagen of-
 fentlighet wid alla domstolar, högre och
 lägre, under behandlandet af rättegångs-
 saker, de måtte vara civila eller krimi-
 nella, är ett werksamt medel att förekom-
 ma den godtyckliga Domare-myndigheten
 och bibehålla rättwisan i dess helgd. När
 ett rättegångsmål, det må vara af hwad
 egenkap som helst, offentligt behandlas,
 och den ringaste medborgare, ehuru han
 ingen del i saken äger, står öppet att som
 åhörare bewista domstolens sammankom-
 ster, då måste domaren, mer än hwad ofta
 sker, reflektera på sig sjelf, ty han är
 omgifwen af wittnen, som komma i till-
 fälle att intyga hans juridiska skicklighet
 eller oförstånd, hans menniskokänedom
 eller okunnighet, hans menniskokärlek eller
 hårdhet, hans nit för rättwisan utan af-
 seende på personen, eller hans mannamån;
 och dessa wittnen måste han respektera: ty
 hans medborgerliga rykte, kredit och exi-
 stens bero ofta af ingen annan än just
 dem. Men hwarje Swenssk medborgare
 kan ju, utan att wid domstolen för sin
 egen del hafwa något att skaffa, bewista
 domstolens sammankomster? Lagen för-
 bjuder ju icke fremmande personer tillträ-
 de till våra Under-Rätter, ja icke till våra
 Öfwer-Rätter, då något twistemål före-
 kommer, någon undersökning sker, någon

ransafning förhafwes, och alla Rätternes domar afkunnas offentligt; det är endast under domstolens öfverläggningar, och wid förhafwandet af ett enda utmärkt skändligt brottmål, som en till Rätten icke hörande person ej lemnas tillträde som åhörare. — Men begagnar man alltid denna rättighet, eller rättare, huru många förstå begagna den?

Och neka icke våra Under-Domare — jag menar dem i Städerne — en så kallad obehörig att öfverwara deras sessioner? Lemnas någon, som ej sjelf har något mål wid Rätten anhängigt, tillträde till våra Magistraters och Råmners-Rätters Domsalar, em han ej förut fått rättighet att der auskultera, eller är en vän af ordföranden, eller elegant klädd, eller en man som genom penningar, rang eller börd skaffat sig anseende? Och Magistraterna äro alltid mer mysteriösa än Råmners-Rätterne, ehuru deras äromål oftast ej äro af större wigt än de senares. *) Då det är angeläget

*) Tings-Rätternes salar stå deremot öppna för alla. Den del af allmogen, som ej har någon sak wid Tinget, kan opåtaladt öfverwara Måstolens undersökning. Allmogen lärer härigenom att bedöma selswa Domaren; och bonden dölsjer ej sin tanka inom sig; emedan det ännu ej blifwit ett bruk på landsbygden att tala med hwad man tänker och tala hwad man icke tänker. Man har anmärkt att Domaren på landet är mer aktad

att wid Domstolar, der alltid ordentliga protokoll böra föras, alla mål behandlas offentligt; huru mycket angelägnare måste det ej då vara, att hwarje medborgare, hög och låg, åger tillstånd att bewista Polisens sammankomster? — Om då än ej Protokollerna fördes så ackurat, som man har rättighet att fordra, skulle den mistänkte, hwilken trodde sig olagligt behandlad, ändock finna ett slags säkerhet hos den wid Domstolen närvarande Allmänheten — ty dessa fremmande, opartiska wittnen woro ju för honom lefwande, fullständiga och riktiga protokoll?

Bland Rättegångsformer är annars protokollers justerande, eller attesterande af båda parterne, en bland de nödwändigaste. En oerfaren och en samwetslös domare föra ofta, den ene af okunnighet, den andre af egennytta, oriktiga protokoll: oriktigheten kan swärligen undanrödjas,

än domaren i staden, och man har uppgifwit som skäl dertill, att den förre under sin embetsförrättning är sedd och hörd af alla, hwarföre han tager sig till vara för oblida omdomen; då deremot den senare, som på sin embetsstol sällan omgifwes af fremmande wittnen, lätt förledes af wårdslöshet eller egennytta till en småaktig Embetsmannadespotism, som just derföre att den sällan kommer till andras kunskap än den lidandes, utmålas så mycket hårdigare, när ryktet åtager sig des bestrifning.

emedan justeringen går för sig först 8 till 14 dagar efteråt; då parterne merendels förlorat ur minnet wisa och oftast högst wigtiga omständigheter af hwad de anført eller annars i protokollet influtit; hwarigenom ej sällan händer, att yttersta beslutet i ett mål blir raft motsäridande det, som bordt följa om parternes meningar blifwit tydligt och redigt i protokollet intagna. Kan man tänka sig något, jag will ej säga orimligare, men mera wädligt för ägande-rätten och borgerliga friheten, än den casus, att först fjorton dagar sedan jag inför en Domstol, i ett ärende som kanske rör mitt timliga wäl eller min borgerliga heder, anført mina tankar, tillätas efterse om de fullkomligt äro mina, eller, med andra ord, justera det dokument, i hwilket de äro intagna?

Det säkraste wärn mot wäldsamheter af Polismakten, wore wäl om desß protokoller inrättades med ett bestämdt antal frågor för hwart förhör, hwilka äfwen innesfattade den: om den tilltalade hade att klaga öfwer sin behandling? — och tryckta efter gifna formulär, hwaruti swaren ifylldes: om desß protokoller fördes in duplo: om den anafne fick medtaga ett par ojäfwiga wittnen wid undersökningen: om, sedan protokollet för förhöret wore slut, båda exemplarens riktighet af anklagaren, den anklagade och dennes wittnen,

genom deras egenhändiga underskrifter, er-
 kändes *): och om det ena exemplaret,
 wid hwarje weckas slut, till Rikssens Stån-
 ders Justitie-Ombudsman insändes.

Men om en sådan omskapning skulle
 synas för mycket radikal, för att vara
 antaglig, så torde följande halfmesyrer
 tills vidare blifwa tjenliga nog för win-
 nande af samma ändamål:

1:o Att Polisen — i enlighet med
 hwad Herr v. Grönhagens Memorial
 föreslår — ställdes under Hof-Rättens in-
 seende, och Besvärerätt dit öfwer Polis-
 åtgärder bewiljades.

Den Collegiala författningen i Swe-
 rige har, wid bristen på en allmännare
 Representation, hittills utgjort ett den
 borgerliga frihetens skydd, och Hof-
 Rätten är ett Collegium, ej en Minister.

2:o Att Stadsfiskalerna upphörde att
 endast vara ett slags högre Polisbetjen-

*) Så tillgår det wid Franska KrigsDomstolar,
 utan att deraf orsakas någon öfwerflödig wid-
 lyftighet eller tidsutdrägt — hwilket wid en
 militärdomstol framför allt måste undwiskas —,
 ej heller, å andra sidan, någon brist på full
 ståndighet. Det wore besynnerligt, om det
 som går an i Frankrike ej skulle passa här,
 nämligen då frågan är om en blott procedyr,
 hwari något nationellt eller lokalt aldrig kan
 gifwa stål till olikheter.

ter *) och att dertill endast antogos examinerade Jurister, men ej s. d. Koputsäre, o. s. w.; som, ehuru hederligt folk de annars må vara, synas mindre väl förberedde att blifwa embetsmän.

3:o Att dessa Stadsfiskaler ställdes ensamt under Justitie-Ombudsmannens inseende, och blefwo oberoende så väl af Polismakten, som afwen af den verkställande i allmänhet.

4:o Att de hwarje månad afgåfwo rapporter till sin Chef, Justitie-Ombudsmannen, öfwer sina åtgärder; med de anmärkningar derjemte öfwer Polismaktens, hwartill de kunde finna sig befogade.

5:o Att de försågos med tillräckliga löner, för att kunna åläggas blifwa bewakare utan arfwode af den fattiges rätt (Procuratores gratuiti), så wid Polisen som Underdomstolarna. —

Genom dessa anstalter, ehuru wida kostsamare och widlyftigare än ett endast mera kontrolleradt protokoll för Polisen, torde denna för öfrigt så nyttiga Statsmakt kunna återföras till sitt egentliga ändamål: bibehållandet af allmän ordning, utan wåld mot allmän säkerhet.

*) Att de nu anses så, är tydligt deraf, att Politibetjenter som utmärkt sig, få Stadsfiskals Titel.